

KRAAMINRICHTINGEN

VROEGER EN NU

Annie Storme

MOEDERHUIS MEVROUW JONGBLOET

Situering , ontstaan en evolutie

Het "Moederhuis mevrouw Jongbloet", gelegen in de Hertstraat nr. 7, werd in 1930 opgericht. In de benedenverdieping van dit huis bevond zich de winkel van mijnheer Jongbloet, waar boter, eieren, gevogelte e.d.m. verkocht werden. Vlak daarboven stichtte mevrouw Jongbloet haar eigen moederhuis met een paar kamers. Het moederhuis ontving geen enkele toelage, maar stond onder toezicht van de geneeskundige Commissie van Brugge. De kraaminrichting van mevrouw Jongbloet was geopend van 1930 tot 1960. Belangrijk is hierbij dat door die tijd heen mevrouw Jongbloet en haar schoonmaakster de enige daar werkende personen waren. Om de evolutie van het moederhuis beter te kunnen schetsen is het dan ook noodzakelijk om een beeld van de persoon en de persoonlijkheid, die mevrouw Jongbloet was, te tekenen.

Louise Lannoye-Jongbloet werd geboren en getogen te Klemskerke als 2de kind van een groot landbouwersgezin. Ondanks haar frêle natuur wou ze vroedvrouw worden. Al als schoolgaand kind stond ze haar moeder bij bij de bevalling van het 12de kindje. In 1924 behaalde ze dan uiteindelijk haar diploma voor vroedvrouw en in 1925 begon ze met thuisbevallingen tot ze in 1930 haar eigen moederhuis in de Hertstraat nr. 7 oprichtte. Zijzelf kreeg pas na 12 jaar huwelijk met Georges Jongbloet haar kinderen (5 in totaal, 1 kind werd ten grave gedragen). Op de leeftijd van 33 jaar beviel ze pas van haar eerste kindje en haar tweede kindje, Francine, kwam ter wereld één uur nadat mevrouw Jongbloet een moedertje verlost had.

Mevrouw Jongbloet heeft voor haar werk verschillende onderscheidingen gekregen: omdat de meerderheid van mevrouw Jongbloets patiënten borstvoeding gaf kreeg ze een onderscheiding van de producent van babyvoeding Nestlé (raar, maar waar!): het Nijverheidsteken 1ste Klas op 21.09.1949

onderscheiding van
burgemeester Piers in 1961

onderscheiding van
burgemeester Van Glabbeke

Situatie tijdens de tweede wereldoorlog

Tijdens de oorlog werd het moederhuis gebombardeerd. Het huis stond leeg, omdat heel de inboedel naar Duitsland werd vervoerd voor een militair hospitaal. Voor dit verlies ontving mevrouw Jongbloet later geen enkele vergoeding. Mevrouw Jongbloet deed toen de bevallingen in de Frère-Orbanstraat naast het Heilig-Hartziekenhuis. Na de oorlog verhuisde ze terug naar de Hertstraat.

Officiële gegevens.

DOKTERS

Jarenlang heeft mevrouw Jongbloet samengewerkt met dokter Denolf. Specialisten werden opgebeld indien nodig, bv. Dr. Lauwerijns en Dr. Romboudt. In de jaren '50 vestigden zich meer en meer gynaecologen in Oostende, wat voor mevrouw Jongbloet en andere zelfstandige vroedvrouwen uiteraard een grote concurrentie betekende.

AANTAL BEVALLINGEN

Mevrouw Jongbloet heeft in totaal 5.000 (vijfduizend!) kinderen op de wereld gezet.

VERBLIJF

Na een bevalling verbleven de vrouwen nog 10 dagen in haar kraaminrichting.

PREMATURE

In het begin werden de premature baby's bij de buizenstoof gelegd, in watte verpakt en met suikerwater gevoed. Later werden de vroeggeborenen in een verwarmde auto naar het Universitair Ziekenhuis van Gent of naar de ziekenhuizen van Oostende gebracht.

PATIENTEN

Mevrouw Jongbloets patiënten kwamen uit alle lagen van de bevolking van vissersmilieu begoede burgers. Toen ze allang gestopt was met werken kwamen nog altijd veel vrouwen raad en hulp vragen aan mevrouw Jongbloet.

KEIZERSNEDES

In geval van een keizersnede werd de zwangere vrouw met de auto van de dokter naar de St. Jozefskliniek gebracht.

KAMERS

De kraaminrichting bestond uit een zaaltje met 3 bedden, 2 kamers met telkens één bed en 3 kamers met telkens 2 bedden.

OFFICIELE SLUITING

Vanaf het begin der 60er jaren moesten alle moederhuizen per ministerieel besluit aan een kliniek aangesloten zijn. Er ontstonden nieuwe wetten in verband met verloskamers, prematuren, ontsmettingskamers etc.

Hoewel mevrouw Jongbloet nooit vrouwen met kraamkoorts had, noch vrouwen die tijdens of na de bevalling stierven en ook dokters bevestigden dat bij haar alles op de puntjes stond, werd ze haast gedwongen om haar moederhuis te sluiten. Het enige knelpunt was namelijk de ontbrekende lift. In 1960 kwam er zo een einde aan het "Moederhuis mevrouw Jongbloet".

Na de sluiting verhuurde mevrouw Jongbloet nog 5 jaar kamers. Later liet ze haar huis aan een hotel over. Vandaag bevindt er zich een Grieks restaurant en hotel.

Anekdoten, speciale gebeurtenissen en alledaagse routine

De geboortes leidde mevrouw Jongbloet meestal in met een "purge" van eigen fabriek: eerst een mengeling van ricinusolie, heet water met Oxo en selderzout; daarna een warme koffie en chinine. Vlak naast de verloskamer bevond zich de badkamer, zodat de vrouwen niet ver moesten lopen om hun behoefte te doen.

Ook bloedingen pakte mevrouw Jongbloet volgens haar eigen "recept" aan: een zakje met ijs, een stoel onder het bed om de benen hoog te leggen en het paternoster bidden. Bij het spoelen van de vrouwen pleegde ze steeds te zeggen: "Zouden de ventjes willen naar buiten gaan, de bloemen moeten water hebben!"

De nageboortes belandden in de chauffageketel of de riolering. De St.-Jozefskliniek gebruikte vroeger ook placenta's om wonden te genezen.

De vrouwen, die geen non als vroedvrouw wilden, kwamen bij mevrouw Jongbloet. Een jong, ongehuwd meisje werd altijd met "madame" aangesproken en naar buiten toe werd gezegd dat haar man op zee was. Mevrouw Jongbloet kookte voor de vrouwen en zorgde bovendien voor de was van de vrouwen en kindjes. Zij werd slechts bijgestaan door één werkvrouw: Emma (werd 99 jaar oud). Emma heeft 30 jaar voor mevrouw Jongbloet gewerkt. De grote hoeveelheden was werden met een katrol naar boven getrokken en op het dak gedroogd. Na elke doopplechtigheid konden de genodigden genieten van een koffietafel in het moederhuis van mevrouw Jongbloet. Een onechtelijk kind mocht vroeger geen dooppeter of -meter hebben. Mevrouw Jongbloet wist de pastoor echter te overtuigen dat elk van haar kleine patiëntjes een peter of meter had, ook de onechtelijke kindjes dus.

Mevrouw Jongbloets kinderen vatten hun ervaringen in en rond het moederhuis samen met de volgende woorden: "Wij wisten waar de kindjes vandaan kwamen, maar niet wie Sinterklaas was".

HOSPITAAL ST. JAN - EDITH CAVELL- STRAAT

Situering, ontstaan en evolutie

Het Hospitaal St. Jan dateert reeds van 1829. In het jaar 1834 kwamen de drie zusters Augustinessen van Brugge, Zuster Theresia Lefebvre, Zuster Robertine Caimo en Zuster Martha Leys, op verzoek van het stadsbestuur naar Oostende om het Burgerlijk Hospitaal te bedienen. Ze gingen slechts een verbintenis van 6 maanden aan, maar na afloop van die zes maanden wenste geen enkele van die drie zusters het hospitaal te verlaten. Het moederhuis van het hospitaal St. Jan ontstond in 1905. In 1961 had de eerste steenlegging plaats van het Henri Serruys-Ziekenhuis in de Kaïrostraat van Oostende.

20 jaar later, in 1981 sluit het Moederhuis Wante aan de Elisabethlaan en wordt het ingelijfd in het Henri Serruys-Ziekenhuis.

Situatie tijdens de oorlog

Tijdens de twee wereldoorlogen was het moederhuis van het St. Janshospitaal het enige functionerende moederhuis voor alle moedertjes uit Oostende en omgeving. De helft van heel het hospitaal moest toen ontruimd worden voor de Duitsers.

Tegen het einde van WO II, in 1944, werkte er slechts één vroedvrouw, Zuster Gabriëlle, die bijgestaan werd door slechts één verpleegster. Door oververmoeidheid werd Zuster Gabriëlle echter ziek en werd ze vervangen door Juffrouw Minne, een bekende leek-vroedvrouw te Oostende.

Tijdens de oorlog mochten de aanstaande moedertjes al 3 weken voor de bevalling in het moederhuis komen slapen (in de kelder). Soms lagen ze er met 2 personen in één bed. 's Nachts bevielen de vrouwen in de kelder of in de operatiekamer (chauffagekelder) bij noodgevallen.

Het moederhuis werd door brandbommen geteisterd. Eén brandbom belandde in de kinderkamer en doodde zo een klein kindje. De andere brandbommen eisten gelukkig

geen mensenlevens op.
OFFICIELE GEGEVENS

A) ST. JANSHOSPITAAL

Dokters/aantal vroedvrouwen

Het aantal vroedvrouwen in het St. Janshospitaal beperkte zich tot 1 à 2: Zuster Gabriëlle en Zuster Imelda, welke de vroedvrouw was met de meeste bevallingen en de langste diensttermijn.

De meest bekende dokter was Dr. Reynders, eventueel bijgestaan door een pediater of dokter in de radiografie.

Aantal bevallingen

In het St. Janshospitaal werden ongeveer 300 baby's per jaar geboren.

Verblijf

Na hun bevalling moesten de jonge moedertjes ongeveer 10 dagen in de kraamkliniek verblijven. Pas op de 6de dag na de geboorte mochten de vrouwen opstaan.

Prematuren

De prematuren werden verzorgd in het hospitaal zelf en in geval van nood verlegd naar Moederhuis Monica.

Patiënten

De patiënten kwamen van in en rondom Oostende en het merendeel kwam uit de toen genoemde "Openbare Onderstand", wat erop wijst dat vooral arme vrouwen hun kindje in dit moederhuis kochten.

Keizersnedes

Aangezien er nog geen lift bestond in dit moederhuis, moesten de vrouwen met een brancard naar de operatiekamer gebracht worden en na operatie terug naar hun kamer.

Kamers

In het St. Janshospitaal was er één verloskamer aanwezig. De vrouwen sliepen ofwel in één van de 2 vierpersoonskamers ofwel in de slaapzaal.

B) HENRI SERRUYS-ZIEKENHUIS

Dokters/aantal vroedvrouwen

Naast de hoofdvroedvrouw, Dorine Goethals

werkten er nog 14 andere vroedvrouwen, waarvan een aantal part-time.

De dokters-gynaecologen van deze kraaminrichting zijn Dr. Ponette, Dr. Deschacht, Dr. Scheirlinckx, Dr. Depauw, uiteraard bijgestaan door een team pediaters.

OFFICIELE SLUITING EN OVERGANG

1968 betekende de sluiting van het St. Janshospitaal en tegelijkertijd de inwijding van het ziekenhuis Henri Serruys. In hetzelfde jaar verhuisde de kraamafdeling van het hospitaal dan ook naar moederhuis Wante.

In het jaar 1983 wordt dan het moederhuis Wante op zijn beurt overgenomen door het hospitaal Henri Serruys. In 1991 verlieten de laatste Zusters het hospitaal Henri Serruys.

ANEKDOTES, SPECIALE GEBEURTENISSEN EN ALLEDAAGSE ROUTINE

A) St. Janshospitaal

Niet de ouders of peter/meter, maar de vroedvrouw zelf droeg het kindje naar de doop.

Een speciale patiënte was een Engelse vrouw die op de "maalboot" beviel. 's Avonds om 10 uur werd de tweeling door de dokter naar het hospitaal gebracht, waar de baby's 1 maand in de couveuse verbleven. Hun moeder kwam regelmatig vanuit Engeland op bezoek.

Toen één van de zusters 's nachts bij de poort langsliep hoorde ze iemand kreunen en schreien: het ging om een moeder met haar pasgeboren kindje. De vrouw was bevallen onder de brug (Leffingestraat /Koninginnelaan).

B) H. Serruysziekenhuis, kraamafdeling "Clemence Wante"

In deze kraaminrichting hebben heel wat bekende mensen voor het eerst het licht gezien: beide kinderen van J. Museeuw, de zoon van Wendy van Wanten, de kinderen van Martin de Jonge.

Het Oostendse H. Serruysziekenhuis is vooral bekend vanwege de onderwaterbevallingen.

Zowel uit het binnen- (bv Louvain La Neuve) alsook uit het buitenland (Nederland en Duitsland) komen de gemotiveerde moedertjes hier hun kindje kopen.

Opmerkelijk is ook het alsmaar toenemend aantal meerlingengeboortes.

Op intern vlak noemt men de kraamafdeling nog altijd de Clémence Wante-afdeling, waaruit toch een zekere waardering herkenbaar is.

(wordt vervolgd)

■ ■ ■ ■

GRAFISCH BEDRIJF LAMMAING

Wij geven vorm aan uw identiteit!

Zandvoordeschorredijkstraat 14

8400 Oostende

tel. 059 70 71 23 | fax 059 80 45 79

e-mail: print@lammaing.com